

Täysistunto

Tiistai 11.2.2020 klo 13.59—18.47

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ampuma-asetlain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta annetun lain kumoamisesta, ampuma-asetlain muuttamisesta, ampuma-asetlain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä ampumaratalain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2019 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.03 Sisäministeri Maria Ohisalo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Esityksessä ehdotettujen voimaantulosäännösten kumoamisen ja muuttamisen taustalla on sähköistä asiointia koskeva siirtymäaika, joka päättyy 1.3.2020. Ampuma-asetlakiin ja ampumaratalakiin tehtäisiin pääasiallisesti teknisiä muutoksia. Lakiehdotuksissa säädettäisiin myös menettelyistä, joita sovellettaisiin ennen kuin sähköistä asiointia koskevia säännöksiä aletaan soveltamaan.

Hieman perusteluja lainmuutokselle. Sähköisen asioinnin käyttöön ottaminen edellyttää poliisin asetietojärjestelmän uudistusta. Poliisin asetietojärjestelmä ei valmistu 1.3.2020 mennessä, ja siten siirtymäaika säännösten osalta ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan tietojärjestelmän arvioitua valmistumisaikaa. Poikkeuksena tästä voimaantulosta on asealan elinkeinoluvan haltijaa koskeva lain 25 §, joka asedirektiivistä johtuvista syistä on lakiehdotuksen mukaan tulossa voimaan 1.6.2020.

Nyt vireillä olevassa hallituksen esityksessä on todettu, että asedirektiivissä tarkoitettua tietoliikenneyhteyttä varten toteutetaan korvaava tiedonsiirron väliaikaisratkaisu. Mainitun direktiivin perusteella ilmoittamismenettely voisi olla esimerkiksi suojattu sähköposti. Kumoamislain tarkoituksena on korjata virheellisesti lakiin jäänyt tiettyjen sähköistä asiointia koskevien säännösten siirtymäaika. Ampuma-asetlaki ja ampumaratalaki saatetaan ajan tasalle viime kesän ampuma-asetlain muutoksen ja tässä esityksessä esitettävien muutosten johdosta. Huomattakoon, että ampuma-aserikkomusta koskevan pykälän muuttaminen siis johtuu viime kesän ampuma-asetlain muutoksesta.

Hieman lain vaikutuksista ennen kaikkea taloudellisesta näkökulmasta. Asetietojärjestelmän määrärahatarpeita ei ole huomioitu poliisin toimintamenomomentilla talousarvioesityksessä tälle vuodelle 2020. Rahoituksesta päätetään julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvion valmistelun yhteydessä. Toimenpiteiden edellyttämä valtion rahoitus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2020 vp

toteutetaan valtiontalouden kehysten puitteissa tarvittaessa kohdentamalla määrärahoja uudelleen.

17.06 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri! Hyvät edustajakollegat ja muut paikallaolijat! Kiitos ministeri Ohisalolle tämän esityksen esittelystä. Tämä on tärkeä uudistus. Sähköisen käsittelyjärjestelmän aikaansaaminen helpottaa toteutessaan merkittävällä tavalla meitä metsästäjiä mutta myös ampumaurheiluharrastajia ja muita toimijoita. Oikeastaan ainoa, mitä tässä vähän voi paheksua, on se, että uudistus viivästyy, ja toisaalta myös se, että kun tätä uudistusta käsiteltiin viime kesänä, 15.7., ei huomioitu, että aikataulu ei onnistu eikä tätä saada toimeenpantua määrättyssä aikataulussa. Esimerkiksi se on hyvä uudistus, joka tässä tulee mahdolliseksi, että jatkossa toivottavasti tämän harrastuneisuuden voi myös esittää ja rekisteröidä tämän järjestelmän kautta. Se on yksi asia, jota erityisesti ampumaharrastajat ovat esillä pitäneet, että harrastajatiedot ja harrastuneisuuden voisi tämän kautta esille tuoda ja toteen kirjata.

Yksi asia oikeastaan, kun tässä ampuma-aselaista puhutaan, on tämä näyttövelvoite, joka usein aseita ostettaessa on. Se on jollain tavalla osoittautunut arjessa kyllä aika lailla toimimattomaksi, ja toivoisin, että ministeri Ohisalo voisi sitä pohtia ja viedä siihen suuntaan, mitä minä ja muutamat muutkin ovat täällä salissa aiemmin esittäneet, että jatkossa tämä näyttövelvoite olisi vain sen tyyppisessä kaupassa, jossa ase ostetaan toiselta harrastajalta. Ymmärrän sen, että jos minä ostan haulikon edustaja Kurviselta, niin silloin minä kävisin sen näyttämässä ja voitaisiin siinä tarkistaa, että kaikki kohtaa, [Antti Kurvinen: Minäkin sinuna kävisin!] vaikka edustaja Kurvinen tiedetään ja tunnetaan luotettavaksi ja rehelliseksi toimijaksi. Kun se olisi kahden tavallisen ihmisen tekemää kauppaa, niin silloin tuo näyttövelvoite olisi. Mutta silloin, kun ase en käy ostamassa lailliselta asekaupalta tai -kauppiaalta, niin jollain tavalla se näyttö tuntuu niin kuin turhalla, kerran asemyyjällä ja -kaupalla on jo omat velvollisuudet siinä. Tämä olisi erittäin järkevää.

Tällä hetkellähän itse asiassa tilanne on sellainen, että kun meiltäkin omalta kylältä lähtee asetta näyttämään Hämeenlinnaan, niin siihen on otettava vapaapäivä, sillä nuo ajat ovat arkena. Minullakin on tällä hetkellä yksi ase jo maksettuna, mutta en ota sitä itselleni ennen kuin vasta ensi kesänä, kun löydän sellaisen päivän, että pystyn käymään sen tiistai-päivänä näyttämässä enkä joudu olemaan sen takia töistä poissa. Tämä on täysin järjetön tilanne. Toki sen voisi tehdä niin, että vaikkapa minun kotikunnassani Lopella ihminen, jolla on aselupia, keräisi pakettiautoon vaikkapa 50 asetta, ja hän olisi oikeutettu käymään näyttämässä ne kaikki meidän puolesta. Eihän tässä ole oikeastaan mitään järkeä, ja toivottavasti tätä ei kuuntele kukaan sellainen, joka voisi oivaltaa, että siellähän poliisiaseman parkkipaikalla on aikamoisia lasteja aseita, joita käydään näyttämässä — usein poliiseille, jotka eivät välttämättä niistä aseista juuri mitään ymmärrä. Kaikki eivät ymmärrä, osa ymmärtää, osa ei.

Arvoisa puhemies! Tämä yhtenä. Huoli myös ampumaratojen tulevaisuudesta on iso, mutta tässä keskustelussa kuulisin mielelläni myös ministeri Ohisalta päivitystä tähän Euroopan unionin esittämään lyijyhaalien ja lyijyammusten laajaan kieltosuunnitelmaan. Esityshän koskisi siis erityisesti kosteikkoalueita, mutta sen määritelmä, jota EU on ajamassa, on niin laava, että se käytännössä kieltäisi käytön isossa osassa Suomea. EU-määritelmä ei pitäisi sisällään vain järviä ja niiden rantoja vaan myös turvealueet, lammet, lätköt ja jopa peltojen reunoissa olevat ojat. Ja kun näiden ympärille ja ojien varsille molemmin puolin määriteltäisiin vielä 400 metrin turva-alue, niin kieltö olisi aika lailla koko

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2020 vp

Suomen kattava ja ehdoton. Suomen maa-alueesta tulisi tällä EU:n ajamalla rajoituksella katetuksi yli kolme neljäsosaa, ja nämä siis olisivat jatkossa lyijyhaulien ja -ammusten käyttökieltoalueita. Täyskielto koskisi myös näille alueille sisältyviä ampumaratoja. Niitäkin muuten Suomesta löytyy.

Esityksellä olisi toteutuessaan ensi vaiheessa siis merkittävä vaikutus erityisesti haulikolla tapahtuvaan metsästyksen, mutta myös muuhun metsästyksen, ampumaurheiluun ja myös meidän reserviläistoimintaamme. Muutos nostaisi myös merkittävästi kustannuksia. Vaihtoehtoiset ampumatarvikkeet ovat lyijyhauleja kalliimpia, ja osassa aseita ei niitä ole edes mahdollista käyttää. Lyijyhaulien näin laajalle ja ehdottomalle täyskiellolle onkin vaikea löytää perusteita. Esimerkiksi Metsästäjäliitto on nostanut laajasti esille lyijyhauli kiellon ongelmia, kuten myös reserviläisjärjestöt. Lisäksi vaihtoehtoisten ammusmateriaalien haittavaikutuksista ei ole vielä luotettavaa ja tutkimustietoon perustuvaa tietoa muun muassa niiden vaikutuksista ihmisten ja eläinten terveyteen. Ratkaisu voi olla myös tästä näkökulmasta hätiköity ja toteutuessaan väärä.

Suomessa on jo aiemmin, vuonna 1996, vastuullisesti kielletty lyijyhaulien käyttö vesilintujen metsästyksessä. Tämä rajoitus onkin täysin riittävä maahamme, ja itse toivon, että Suomi ei ole tätä Euroopan unionin esitystä eteenpäin viemässä. Samaan aikaan EU selvittää lisäksi vielä laajempaa, kaikenlaisten lyijyammusten käyttökieltoa. Vaikka esitys ei koskisikaan muun muassa viranomaiskäyttöä, sillä olisi toteutuessaan todennäköisesti laajat vaikutukset muun muassa Suomen sotilaalliseen maanpuolustukseen. Lyijyammusten täyskiellon vaikutukset olisivat laajat, sillä merkittävin osin lyijylle ei ole olemassa vaihtoehtoja kivääri- ja pistoolipatruunoiden osalta. EU:n suunnitelmat ovat saaneetkin täysin aiheellisesti osakseen kovaa vastustusta. Esitykset eivät ole perusteltuja metsästyksen osalta, mutta eivät myöskään kansallisen maanpuolustuksen eivätkä ampumaurheilunkaan suhteen. Suomen ei minun mielestäni pidä missään tapauksessa kuitata ja hyväksyä esitystä, ja kansallisen edunvalvonnan tuleekin tehdä kaikilla eri tasoilla kaikki mahdollinen ja mahdollonkin, jotta Suomi ei tule esitystä hyväksymään.

Arvoisa puhemies! Jos olen oikein ymmärtänyt, niin tämä esitys on jollain tavalla EU:ssa tällä hetkellä odottavassa tilassa, mutta kuulisin mielelläni, mikä ministeri Ohisallolla on tämän hetken tieto ja millä tavalla meidän hallitus tähän esitykseen suhtautuu.

17.13 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys koskee jälleen kerran voimaantulosäännöksen muuttamista, koska sähköinen asetietojärjestelmä ei ole valmistunut. Edellisen kerran viime vuonna hallintovaliokunta totesi mietinnössään, että asiantuntijakuulemisten perusteella on syytä uskoa, että silloin annettu lisäaika ei riitä — eikä siis riittänyt, joten olemme tässä taas.

Uudistuksen pohjaksi aloitettiin selvitystyö jo vuonna 2015, ja alun perin uusi järjestelmä oli määrä ottaa käyttöön 2018. Aikataulua on jouduttu siirtämään useaan otteeseen. Tällä hetkellä poliisin asetietojärjestelmän arvioitu uusi valmistumisaika olisi 1. maaliskuuta 2024. Säännösten voimaantulo on välttämättä sidottu poliisin asetietojärjestelmän valmistumiseen ja käyttöönottoon. On vaikea saada selville siihen, miksi järjestelmä on viivästynyt niin paljon. Miksi sen toimittaminen aikataulussa tai edes reilusti myöhemmin on konkreettisesti mahdotonta? On selvää, että hanke on mittava, mutta että näin mittava. Toimitussopimus purettiin sopimuskumppani, it-yhtiö CGI Suomen ja Poliisihallituksen sopimuksella viime kesänä. Yhtiölle ehdittiin maksaa miljoona euroa. Uutta järjestelmätoimittajaa ei ole vielä valittu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2020 vp

Arvoisa puhemies! Ampuma-aselain muutoksen hyväksyi edellinen eduskunta vuoden 2018 valtiopäivien lopulla, ja siinä on kyse EU-direktiivin kansallisesta täytäntöönpanosta. Vuoden 2016 direktiiviuudistusta leimasi monien mielestä selvä asevastaisuus, vaikutusarvioiden puuttuminen ja asiantuntijalausuntojen sivuuttaminen. Lakiuudistus kohdistuu harrastajiin, keräilijöihin, elinkeinonharjoittajiin ja muihin lainkuuliaisiiin kansalaisiin eikä alkuunkaan ratkaise ongelmia, joita varten se päätettiin tehdä. Uudistus lisää ja on jo lisännyt sekä kustannuksia että byrokratiaa. Rahaa asetietojärjestelmähankkeessa on kulunut useampi miljoona, ja viivästymisen on aiheuttanut merkittävää lisätyötä ja byrokratiaa. Ministeriöstä arvioidaan, että vuoteen 2024 mennessä varsinaisen hankkeen kokonaiskulut nousevat 9,5 miljoonaan euroon mukaan lukien poliisin omat henkilöstömenot.

Vuodesta 2016 on annettu viisi eri lakiesitystä, joissa asetietojärjestelmää tai sen viivästymistä on käsitelty. Lakiesitys on pitänyt uusia joka kerta, kun tietojärjestelmän valmistuminen on lykkääntynyt. Lisäksi lakiuudistus nakertaa omaisuudensuojaa ja vaikeuttaa elinkeinonharjoittajien toimia. Poliisin lupahallinnon resurssit ovat huomattavan niukkoja suhteessa asehallinnon uudistamisen edellyttämiin tehtäviin. Esityksessä edellytettävät väliaikaisratkaisut ovat kalliita ja vaativat merkittävästi työvoimaa. Esityksessä ei kerrota, mistä ja miten rahoitus ja henkilötöyvuodet katetaan.

Arvoisa puhemies! Suomi ei ole yksin räpiköimässä direktiivin toimeenpanon kanssa, mutta tämä lohtu on ehkä pieni. Toisaalta sähköiset palvelut ja digitalisaatio hallinnon helpottajana ja kustannusten säästäjänä alkavat olla vitsi sektorilta toiselle.

17.17 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! En itse nyt käy läpi tämän asian laajoja taustoja enkä laajenna tätä lyijyhaulikysymykseen tai asevastaisuuteen ynnä muuta, vaan keskityn tämän nyt käsitellyssä olevan esityksen mielestäni olennaisimpaan asiaan, ja se oli se, minä edustaja Purra äsken selvästi tuossa otti esille. Se liittyy tähän sähköisen tietojärjestelmän käsittelemättömään viivästymiseen. Tällähän on arvioitu olevan todellakin vajaan 10 miljoonan euron kokonaiskustannukset, ja kun tätä asiaa käsiteltiin hallintovaliokunnassa — aivan kuten edustaja Purra edellä selosti — oltiin jo silloin kriittisiä sitä aikataulua kohtaan, joka viimeksi lakia muutettaessa asetettiin. Henkilökohtaisesti olen edelleen kriittinen siihen nähden, että nyt jollakin väliaikaisella ratkaisulla — joka kenties sekin maksaa jotain ja tulee sitten jäämään väliaikaiseksi, jos sekään tullaan saamaan aikaiseksi — ja jollakin tavalla ontumalla mentäisiin sinne vuoteen 24 asti, ja tämä asia tulee tarvitsemaan kyllä kriittisen arvioinnin hallintovaliokunnassa, jonne tämä esitetään lähetettäväksi.

Sen verran haluaisin vielä mennä tähän laajaan kokonaisuuteen, näihin digitalisaation tuomiin ongelmiin, kuten edustaja Purraakin tuossa viimeisessä virkkeessä totesi, että oma kokemukseni on se, että yleensä nämä digitalisointiongelmat ovat seurausta siitä, että määrittelyt on tehty epäselviksi, ja sen jälkeen usein käy niin, että määrittelyjä halutaan muuttaa prosessin aikana. Eli en ole tässä nyt ensisijaisesti syyllistämässä jotain tiettyä tuottajaa, jotain tiettyä palveluntuottajaa, koodausyhtiötä tai jotain muuta, vaan usein pitäisi lähtökohtaisesti selvittää hyvin perusteellisesti ja kaikki yksityiskohdat kattavasti, mitä todella halutaan, jotta sitten tuottaja voi tuottaa sellaisen tietojärjestelmän kuin halutaan. Nämä asiat ovat yleensä ongelmia, kun digitalisaatioon ryntäämällä rynnätään.

17.20 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! On selvää, että tämän asetietojärjestelmän polku on ollut harmillisen kuoppainen. Sitä ryhdyttiin valmistelemaan jo viime vuosikymmenen puolivälissä edellisen hallituksen toimesta, mutta valmista ei olla saatu. Sittemmin

Pöytäkirjan asiakohda PTK 4/2020 vp

järjestelmä viivästyi, erilaisia tietoturva- ja käyttövaatimuksia täsmennettiin matkan varrella, ja lopputulema on todellakin se, että nyt lähdetään alusta tekemään tätä työtä.

Nyt kun tästä lähdetään eteenpäin, on tärkeää pitää huolta siitä, että tämä viivästyminen ja sen aiheuttamat lisäkustannukset ja -työt eivät ole pois poliisin muusta tärkeästä toiminnasta. Näitä lisäkustannuksia ei saa myöskään kohdentaa aselupiin sellaisenaan, koska se nostaisi lupien hintaa mahdollisesti jopa kohtuuttomasti. Mutta on selvää, että kannattaa mieluummin edetä hitaammin ja saada aikaan hyvää kuin kiireellä kuraa, eli toivottavasti tästä otetaan opiksi.

EU on omine vaatimuksineen täällä taustalla. Nykyiseen järjestelmään tehdäänkin päivityksiä, jotta se palvelee direktiivin tarkoittamalla tavalla siihen asti, kunnes tämä uusi järjestelmä saadaan viimein käyttöön vuonna 2024.

Kaikki nämä ongelmat, joita matkan varrella on koettu, on tarkoin käytävä läpi, ja kun me tiedämme vastaavia ongelmia paitsi asetietojärjestelmästä myös esimerkiksi Apotin käyttöönnotosta ja kun tiedämme tulevaisuuden haasteet siitä, millaista digitaalista palveluverkkoa ja -rekistereitä kaivataan esimerkiksi pelkästään valtakunnallisen terveydenhoidon järjestämiseksi ja säästöjen saamiseksi, niin näistä asetietojärjestelmän mutkista ei voi muuta kuin ottaa opiksi ja koulutukseksi. Toivottavasti etenemme paremman tuulen turvin muissa hankkeissa.

17.22 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys liittyy tosiaan vuonna 2017 voimaan tulleen EU:n ampuma-asedirektiivi uudistuksen kansalliseen täytäntöönpanoon. Kyseisen direktiivi uudistuksen julkilausuttuina perusteluina olivat vuoden 2015 terrori-iskut, mutta todellisuudessa hanketta ohjasi hyvin voimakas yksityistä aseiden omistusta ja ampumaharrastusta vastustava ideologia komissiossa. Tämä komission alkuperäinen esitys onneksi tyrmättiin niin neuvostossa kuin Euroopan parlamentissakin. Paranneltunakin direktiivi on kuitenkin heikennys nykyiseen tilanteeseen tai aiempaan tilanteeseen muun muassa omaisuuden suojaan ja oikeusvarmuuden näkökulmasta. Terrori-iskujen varsinaisiin syihin hän direktiivi ei tietenkään puutu millään tavoin.

Näyttää valitettavasti siltä, kuten edustaja Heinonenkin tuossa jo totesi, tai ei hän näin todennut, mutta hän viittasi tähän samaan asiaan, että koska komissio ei saanut kiellettyä urheiluammunnassa käytettyjä aseita ampuma-asedirektiivillä, se pyrkii tekemään harrastamisen mahdottomaksi kieltämällä lyijystä valmistetut ammuksiset. Tähän kysymykseen tulemme varmasti palaamaan myöhemmin, enkä mene siihen nyt tämän syvemmin.

Direktiivin kansallinen täytäntöönpano on toteutettu Suomessa verrattain järkevästi ja pienimmän haitan periaatetta kunnioittaen, tosin toivomisen varaakin jäi. Suurin epäkohta oli urheiluammunnassa käytettävien puoliautomaattikiväärien sijoittaminen erityisen vaarallisten aseiden kategoriaan eli sinne, missä aiemmin olivat singot, konekiväärit ja rakeitinheitimet. Tämä ei ollut välttämätöntä direktiivin kannalta, koska tällaisia aseita koskeva lainsäädäntö ja ennen kaikkea lupakäytäntö vastasivat Suomessa jo sitä, mitä uudistettu direktiivi edellyttää.

Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys koskettaa muun muassa asealan elinkeinonharjoittajien ilmoitusvelvollisuutta. Direktiivi ja hallituksen esitys perustuvat niin sanottuun elinkaariajatteluun, jossa viranomainen on reaaliajassa tietoinen aseesta tai aseiden osasta siitä hetkestä lähtien, kun se on valmistettu tai tuotu maahan. Voidaan perustellusti kysyä, mitä hyötyä viranomaiselle on tietää siitä, että ase kulkee esimerkiksi maahantuojaan ja vähittäismyyjän tai vähittäismyyjän ja asesepän välillä. Asealan elinkeinonharjoittajille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2020 vp

tämä kyllä aiheuttaa ylimääräistä työtä ja riesaa ja sitä enemmän, mitä pienemmästä yrityksestä on kyse. Pk-yrityksillä tunnetusti on muutakin tekemistä kuin täytellä lippulappuja ja kuponkeja.

Kansallisena ongelmana meillä on se, että sähköistä asetietojärjestelmää ei ole. Kuten edustaja Purra erinomaisesti kuvasi, sitä on rakennettu kuin lisäkinkirkkoa, ja nyt käyttöönottopäivää on jälleen siirretty neljällä vuodella eteenpäin. Tämä on valitettavasti pikemminkin sääntö kuin poikkeus valtion tietojärjestelmähankinnoissa. Joka tapauksessa järjestelmän kustannuksista tulee mittavat, ja ne todennäköisesti säilytetään asiakkaan maksettavaksi. Jo tällä hetkellä maksuperustelakia tulkitaan mielestäni hyvin kyseenalaisella tavalla aselupa-asioissa. Esimerkiksi yksityishenkilön hankkimislupahakemus maksaa 90 euroa täysin riippumatta siitä, kuka lupaa hakee ja millaiseen aseeseen. On selvää, että hakemuksen käsittelyn aiheuttamat todelliset kustannukset eivät ole näin suuret, jos kyseessä on vaikkapa metsästysase tai jos luvanhakijalla on jo ennestään vastaavia aseita ja hänen soveltuvuutensa aseiden hallussapitoon on jo selvitetty. Elinkeinonharjoittajien osalta ilmoitusvelvollisuutta olisi perusteltua lykätä vuoteen 2024 tai siihen asti, kunnes asetietojärjestelmä on otettu käyttöön. Tämä tuodaan esiin myös monissa asiantuntijalausunnoissa.

Tilapäinen järjestely, joka perustuisi sähköpostilla tehtäviin ilmoituksiin, lisää kohtuuttomasti työmäärää ja kustannuksia sekä yrityksissä että viranomaispäässä eikä tuo mitään lisäarvoa. Pelko komission antamista moitteista ei voi olla riittävä syy tehdä huonoa lainsäädäntöä etenkään, kun kaikki EU-jäsenmaat eivät ole edes aloittaneet direktiivin kansallista implementointia. — Kiitos.

17.27 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tässä on tosiaan kyse siitä, että ampuma-aselain muuttamisesta annettua lakia edelleen laitettaisiin eteenpäin. Muistan viime kaudesta, että 2016 tehtiin päätös tästä ampuma-aselain sähköisestä hausta, jonka piti astua voimaan tosiaan 2018, ja sitä sitten pidennettiin. Tähänkin lakiin viime vuonna jo määrääkää pidennettiin, ja ollaan valitettavasti tosiaan siinä tilanteessa, että järjestelmät eivät taivu siihen, että laki voitaisiin laittaa nyt eteenpäin.

Jaan huolen siitä, mitä edustaja Järvinen toi esiin, että näitä kustannuksia, mitä tästä viivästetystä aikataulusta nyt seuraa, ict-kustannuksia, toimitilakustannuksia, ei voi sisäministeriön osalta — niin kuin hallintovaliokunta on useasti todennut — ottaa sieltä perustoinnista pois. Olemme tietenkin hallintovaliokunnassa muutenkin useampaan kertaan puhuneet näistä valtion ict-hankkeista, ja uskon, että niihin näilläkin valtiopäivillä pureudutaan. Mutta kun nyt on myöskin ministeri täällä paikalla, kiitos siitä, niin vaikka valtionhallinnossa nämä ict-asiat ovat valtiovarainministeriössä, ja siellä kuntaministerin vastuulla, ja sitä kautta myös hallintovaliokunnassa, niin esitän toiveen, että tämä prosessi päätöksenteon osalta ja vastuiden osalta ja myös lainsäädännön valmistelun osalta vielä katsottaisiin läpi, koska on niin, että tilaamista näiden ict-ratkaisuiden osalta ei voida laittaa käytäntöön, eli hankintaa ei voida laittaa käytäntöön, ennen kuin lait on vahvistettu, eli ennen kuin eduskunta on päättänyt ne. Näin ollen me siinä vaiheessa, kun me päätämme täällä lakia, määrittelemme sen, minkälaiset ne sähköiset palvelut tulevat olemaan, mihin edustaja Lindénkin äsken viittasi.

Huoli on viime aikoina tullut, kun on asiaan perehtynyt, että määrittelemmekö me lait liian tarkaksi ja liian tiukaksi tietämättämme, mitä sähköisillä palveluilla voidaan saada. Kun se laki on täällä määritelty, ja sen jälkeen sitten valtiovarainministeriössä lähdetään ict-puolella sitä hankintaa tekemään, sen hankinnan on tietenkin täytettävä kaikki lain vel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2020 vp

voitteet. Mutta onko se lakivelvoite niin tiukka sille sähköiselle palvelulle, eli nimenomaan sille ihan uudelle ict-järjestelmälle tai jonkun toisen järjestelmän päälle rakennettavalle järjestelmälle, että sitä on lähes mahdoton toteuttaa? Tai jos se toteutetaan, se on sellainen, että sen käyttäjä, tässä tilanteessa vaikka aseiden myyjä, ei pysty sitä käyttämään. Eli se käyttäjälähtöisyys pitäisi olla tosi tärkeä, ja myöskin sitten se, että se vastuiden ja tilaamisen polku on oikea-aikainen. — Kiitos.

17.30 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitokset edustajille erittäin hyvistä huomioista ja pointeista tässä kysymyksessä. Koko vyyhtihän todella — kuten tässä on moneen kertaan huomioitu — juontuu jo vuosien takaa ja on tullut itselleni työpöydälle ikään kuin perintönä jo aika monenkin ministerin kaudelta. Tämä on kaikinensa erittäin valitettava tapaus, josta tietysti täytyy ennen kaikkea oppia ja päästä vauhdilla eteenpäin.

Hyviä huomioita, edustajat, nostitte siitä, että julkista ict-hankintaosaamista ja -yhteistyötä ylipäätään olisi jatkuvasti parannettava, jotta jokainen virasto ei joka kerta joutuisi erikseen makselemaan näitä oppirahoja. Ajattelen myös niin, että tämä varmasti vaatii koko valtioneuvoston yhteistä keskustelua ja koordinoitua. Siinä missä hallintovaliokunnassa ollaan käyty keskustelua myös näistä toimitilakysymyksistä, niin ihan yhtä lailla tämä vaatii yhteistä huomiota.

On ihan selkeää, että tämä viivästyminen ja sen aiheuttamat mahdolliset lisäkustannukset eivät ole pois poliisin muusta tärkeästä toiminnasta. Tässäkin salissa usein on nostettu esille poliisin niukat ja tiukat resurssit, ja me tiedämme kaikki, että maailmanlaajuisestikin Suomessa turvallisuusviranomaisten resurssit ja määrä ylipäätään ovat erittäin vähäiset suhteessa moneen muuhun maahan, ja siinä tietysti hallitus pyrkii petraamaan omalta osaltaan muun muassa kasvattamalla nyt poliisien määrää.

Samoin nykyiseen asetietojärjestelmään perustuva väliaikaisratkaisu, joka tässä nostettiin esille, ei saisi aiheuttaa poliisille liikaa manuaalista työtä, joka olisi toisaalta pois muusta tärkeästä työstä. Sitä voidaan toki kritisoida, että onko tässä nyt järkeä kiirehtiä EU-velvoitteiden takia. Poliisihallituksen päästä on nähty, että tällainen väliaikaisratkaisu voisi olla toimiva tässä kohtaa, jotta saadaan mahdollisimman pienellä vaivalla se velvoite kuitenkin täytettyä, ja samaan aikaan tehdään tätä isoa hankintaa. Ja kyllä me sisäministeriössä ajattelemme niin, ja hallituskumppanien kesken myös, että lisäkustannuksia ei saisi kohdentaa aselupiin, koska voi olla, että lupien hinnat näin lähtisivät kohtuuttomasti nousemaan. Tämä on yhteinen tahtotila.

Hallitusohjelmasta haluan nostaa tähän myös kirjauksen: ”aselupakäytännöt yhdenmukaistetaan niin, ettei aselainsäädäntö kiristy”, eli kyseessä ei ainakaan ole mikään tällainen hanke, jos sellaista kritiikkiä jostain on esitetty. Ja totta kai on niin, että kun tämä hanke joudutaan nyt aloittamaan käytännössä alusta, niin me tarvitsemme riittävästi lisäaikaa tämän järjestelmän rakentamiseen. Siitä hallintovaliokunnalle myös kiitokset, että olette jo suhtautuneet myönteisesti siihen, että sinne vuoteen 24 tätä asiaa voidaan viedä. Itse näkisin, että mielellään etenisimme paljon nopeammin, ja ymmärrän, että nämä hankinnat ovat usein vaikeita ja monisyisiä.

Tässä mainittiin hyvin edustajien Lindén ja Talvitie puheenvuoroissa nämä määrittelykysymykset, ja on myös niin, että tähänkin hankkeeseen kohdistuu paljon toiveita, ajatuksia siitä, mitä kaikkea yhtä aikaa voidaan automatisoida. Sen sijaan ajattelen itse, että lähdetäisiin ehkä myös sillä ylätasolla, että saadaan järjestelmä käyntiin, ja sitä voidaan myöhemmässä vaiheessa kehittää sitten tuomalla mukaan uusia lisäosia, ettei jäätäisi kiinni nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2020 vp

tässä kohtaa siihen, että halutaan kerralla kaikki mahdolliset automatisaatiot. Tämän ainakin omana toiveenani vien tässä valmistelussa eteenpäin.

Edustaja Heinoselle kiitokset hyvistä huomioista tähän näyttövelvoitteeseen liittyen. Itse olen valmis keskustelemaan tästä asiasta. Ei ole mitään järkeä siinä, että käytetään turhaan resursseja, aikaa, vaivaa, kun niitä resursseja on vähän, eli mielellään voimme jatkaa vaikka tätä keskustelua toisaalla.

Ehkä lyhykäisyydessään vielä: Lyijyhaulit mainittiin. Minä vastaan niistä vain sen verran, että asia ei suoraan kuulu sisäministeriön vaan itse asiassa STM:n tontille, jolloin en myöskään lähde ehkä kommentoimaan toisen ministeriön toimialaa, mutta kevään aikana tämä EU-päässä ymmärtääkseni myös etenee siellä komiteatyössä.

Kiitokset vielä näistä huomioista. Mielelläni kuulen myös myöhemmässä vaiheessa näkemyksiänne tässä valmistelussa, ja totta kai nyt myös sisäministeriön taholta Poliisihallitusta pyrimme parhaamme mukaan tukemaan tässä hankinnassa, että mahdollisimman pian päästään liikkeelle ja sitten maaliin. — Kiitos. [Timo Heinonen: Kiitos!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset myös ministerille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.